ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 5.1.2004
COM(2003) 844 τελικό

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ (PHARE – ISPA – SAPARD) ΤΟ 2002

[SEC(2003) 1477]

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Ιστορικο ... 6

2. Συνοψη PHARE ... 7

3. Συνοψη ISPA ... 10

4. Συνοψη SAPARD ... 12

5. Γενική περιγραφη των μηχανισμων λειτουργιασ των προενταξιακων μεσων ... 14

5.1. Αναλήψεις υποχρεώσεων και μεταφορές κεφαλαίων ... 14

5.2. Δομές υλοποίησης στις υποψήφιες χώρες ... 16

5.3. Αποκέντρωση της υλοποίησης δυνάμει του άρθρου 12 του κανονισμού περί συντονισμού ... 17

6. Παρακολουθηση και Αξιολογηση ... 18

6.1. PHARE ... 18

6.2. ISPA ... 20

6.3. SAPARD ... 21

7. Συντονισμοσ ... 22

7.1. Γενικά ... 22

7.2. Συντονισμός στο εσωτερικό της Επιτροπής ... 23

7.3. Συντονισμός με τις υποψήφιες χώρες ... 24

7.4. Συντονισμός με την ΕΠΕπ και τους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς ... 25

ΣΥΝΟΨΗ

Το παρόν έγγραφο αποτελεί την τρίτη έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με θέμα τα τρία προενταξιακά μέσα και τον συντονισμό τους σύμφωνα με το άρθρο 13 του κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με τον συντονισμό της προενταξιακής βοήθειας.[1] Αυτός ο κανονισμός περί συντονισμού διέπει την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των τριών προενταξιακών μέσων:

Το **PHARE** ασχολείται με μέτρα προτεραιότητας που αφορούν την υιοθέτηση του *κοινοτικού κεκτημένου*, είτε με ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας είτε με τη στήριξη σχετικών επενδύσεων. Το μέσο αυτό περιλαμβάνει επίσης ένα στοιχείο για την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Στο πλαίσιο αυτό, παράλληλα με το ISPA, μπορεί επίσης να στηρίζει μέτρα στους τομείς του περιβάλλοντος και των μεταφορών εφόσον αποτελούν δευτερεύον αλλά ουσιαστικό στοιχείο ολοκληρωμένων προγραμμάτων για την περιφερειακή ανάπτυξη ή τη βιομηχανική ανασυγκρότηση (1.699 εκατ. ευρώ)·

Το **ISPA** (μέσο προενταξιακών διαρθρωτικών πολιτικών) χρηματοδοτεί μεγάλα έργα υποδομής στους τομείς των μεταφορών και του περιβάλλοντος (1.107,5 εκατ. ευρώ)·

Το **SAPARD** χρηματοδοτεί μέτρα για τη στήριξη της γεωργίας και της αγροτικής ανάπτυξης (554,5 εκατ. ευρώ).

Το SAPARD ακολουθεί μια **προσέγγιση προγραμματισμού** παρεμφερή με εκείνη που χρησιμοποιείται στα προγράμματα γεωργικής και αγροτικής ανάπτυξης των κρατών μελών, ενώ το ISPA ακολουθεί μια προσέγγιση παρεμφερή με του Ταμείου Συνοχής, στους τομείς του περιβάλλοντος και των μεταφορών. Το πρόγραμμα PHARE δεν έχει άμεσο αντίστοιχο στα κοινοτικά διαρθρωτικά ταμεία, δεδομένου ότι επικεντρώνεται στην υιοθέτηση του κοινοτικού κεκτημένου. Ωστόσο, το στοιχείο του προγράμματος PHARE για την οικονομική και κοινωνική συνοχή είναι σχεδιασμένο για τη στήριξη έργων ανάλογων με αυτά που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Στο ίδιο πνεύμα, το πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας αντικατοπτρίζει το κοινοτικό πρόγραμμα INTERREG III.

Και τα τρία μέσα προγραμματίζονται με βάση τις εταιρικές σχέσεις για την προσχώρηση και τα εθνικά προγράμματα για την υιοθέτηση του κεκτημένου τα οποία εκπονούνται με τις υποψήφιες προς ένταξη χώρες. Το SAPARD βασίζεται στο πολυετές πρόγραμμα για την περίοδο 2000-2006 ενώ τα ISPA και PHARE έχουν ετήσιο πρόγραμμα που εγκρίνεται από την Επιτροπή μετά από πρόταση των υποψήφιων χωρών. Για το PHARE και το ISPA τα έργα εγκρίνονται επίσης από την Επιτροπή (αντιπροσωπεία ή Βρυξέλλες) πριν από την έναρξη υλοποίησής τους.

---

[1] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1266/1999 του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1999 σχετικά με τον συντονισμό της βοήθειας προς τις υποψήφιες χώρες στο πλαίσιο της προενταξιακής στρατηγικής και με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3906/89, (ΕΕ L 161, 26 Ιουνίου 1999, σ. 68).

Και τα τρία προγράμματα **υλοποιούνται από τις υποψήφιες χώρες**. Για το PHARE και το ISPA, η Επιτροπή ελέγχει εκ των προτέρων τα έγγραφα των προμηθειών και της σύναψης συμβάσεων. Η Επιτροπή παραχωρεί τη διαχείριση των μέτρων SAPARD σε εκτελεστικούς οργανισμούς στις δικαιούχες χώρες και δεν μετέχει στη διαχείριση του SAPARD στις χώρες αυτές, παρά μόνο διενεργώντας εκ των υστέρων έλεγχο στην εκτέλεση των έργων. Η προσέγγιση αυτή καθίσταται δυνατή βάσει του άρθρου 12 του κανονισμού περί συντονισμού. Δυνάμει της ίδιας νομικής βάσης, βρίσκεται υπό εξέλιξη η καθιέρωση Συστήματος Εκτεταμένης Διαχειριστικής Αποκέντρωσης της Εφαρμογής (EDIS) από το PHARE και το ISPA. Στο πλαίσιο αυτού του συστήματος οι δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και η σύναψη συμβάσεων στις υποψήφιες χώρες θα υποβάλλονται μόνο σε εκ των υστέρων ελέγχους έως την ημερομηνία προσχώρησης.

Το έτος 2002 ήταν το τρίτο έτος λειτουργίας για το SAPARD και το ISPA. Όλα τα προγράμματα SAPARD είχαν ήδη εγκριθεί από το 2000· ένα εξ αυτών (Λεττονία) τροποποιήθηκε το 2001 και εννέα (όλα έκτός της Σλοβενίας) το 2002. Συνάφθηκαν μετά από διαπραγμάτευση διμερείς πολυετείς και ετήσιες χρηματοδοτικές συμφωνίες και δεσμεύθηκαν οι ετήσιες πιστώσεις για το 2001. Η δημιουργία εκτελεστικών οργανισμών SAPARD προχώρησε σημαντικά με αποτέλεσμα η διαχείριση των προγραμμάτων να παραχωρηθεί στους αντίστοιχους οργανισμούς SAPARD και στις 10 υποψήφιες χώρες και, ακολούθως, να τους μεταβιβαστούν και τα κεφάλαια SAPARD το 2002.

Με τις αποφάσεις χρηματοδότησης που έλαβε το 2002, η Επιτροπή διέθεσε ήδη το 75 % των κεφαλαίων ISPA που έχουν προβλεφθεί για την περίοδο 2000-2006.

Για το PHARE, η ενίσχυση προς τις υποψήφιες χώρες χορηγούνταν σύμφωνα με τις αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές που υιοθετήθηκαν το 1999 οι οποίες διατηρούν την εστίαση του προγράμματος στην προετοιμασία για την προσχώρηση, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη τα άλλα δύο προενταξιακά μέσα. Περίπου 30 % της βοήθειας προορίζεται για τη στήριξη της θεσμικής ανάπτυξης, το βασικό μέσο της οποίας είναι η αδελφοποίηση (απόσπαση εμπειρογνωμόνων από τις διοικήσεις των κρατών μελών στις υποψήφιες χώρες) και περίπου 70 % διατίθεται για επενδύσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου και της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, διευκολύνοντας έτσι την εφαρμογή του κεκτημένου.

Ο **συντονισμός των τριών μέσων** διασφαλίζεται με τον σαφή διαχωρισμό των αρμοδιοτήτων τους, μια κοινή βάση προγραμματισμού και τακτικές επαφές μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών. Μια επιτροπή σε επίπεδο διευθύνσεων διασφαλίζει τον συντονισμό μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών της Επιτροπής. Ένα γενικό έγγραφο σχετικά με την ενίσχυση που καλύπτει και τα τρία μέσα υποβλήθηκε τον Απρίλιο του 2002 στην επιτροπή διαχείρισης του PHARE, το όργανο που συνδράμει την Επιτροπή στον συντονισμό των μέσων. Σε επίπεδο χώρας και σε συμμόρφωση με τον στόχο της αποκέντρωσης, η Επιτροπή ενθαρρύνει θερμά τις υποψήφιες χώρες να ενισχύσουν τον συντονισμό μεταξύ των υπουργείων, ο οποίος αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επιτυχή μελλοντική διαχείριση των διαρθρωτικών ταμείων στις υποψήφιες χώρες.

Η Επιτροπή παρέμεινε επίσης σε τακτική επαφή με την ΕΤΕπ και τους λοιπούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, και ιδιαίτερα την ΕΤΑΑ, με στόχο την επίτευξη της μεγαλύτερης δυνατής συμπληρωματικότητας της χρηματοδότησης έργων και προγραμμάτων. Ειδικότερα το ISPA, δεδομένης της έμφασής του σε έργα υποδομής μεγάλης κλίμακας, προσφέρεται για συνεργασία με άλλες πηγές χρηματοδότησης.

Το έτος 2002 ήταν ο τρίτος χρόνος στον οποίο αξιοποιήθηκαν και τα τρία προενταξιακά μέσα. Σύμφωνα με τις διαπραγματεύσεις προσχώρησης που κορυφώθηκαν με ένα θετικό αποτέλεσμα στο τέλος του έτους, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία της διοικητικής ικανότητας που απαιτείται για μια επιτυχή εφαρμογή του κεκτημένου και για τη συμμετοχή σε τρέχοντα ή μελλοντικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μετά την προσχώρηση το 2004. Η συνεργασία μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών της Επιτροπής εντάθηκε και αναπτύχθηκε περισσότερο σύμφωνα και με τον συντονιστικό κανονισμό. Η δημιουργία δομών για τα προενταξιακά μέσα στις υποψήφιες χώρες αποτέλεσε επίσης σημαντική άσκηση για τη θεσμική ανάπτυξη και συνέβαλε στην προετοιμασία των υποψήφιων χωρών για τη συγκέντρωση της απαιτούμενης διοικητικής ικανότητας για την απορρόφηση των μελλοντικών διαρθρωτικών ταμείων και κεφαλαίων συνοχής μετά την προσχώρηση.

Ένα τεχνικό έγγραφο, που περιλαμβάνεται ως παράρτημα στην παρούσα έκθεση, περιέχει κεφάλαια για τον προγραμματισμό και την υλοποίηση των προενταξιακών μέσων σε κάθε μία από τις δικαιούχες χώρες.

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Στη σύνοδο κορυφής που πραγματοποιήθηκε στο Λουξεμβούργο τον Δεκέμβριο 1998, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε μια νέα στρατηγική για την προετοιμασία των υποψήφιων χωρών εν όψει της διεύρυνσης και διέθεσε σημαντικούς πρόσθετους χρηματοδοτικούς πόρους ως συνδρομή πριν από την προσχώρηση. Στις 26 Μαρτίου 1999, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Βερολίνου, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων κατέληξαν σε πολιτική συμφωνία για την ημερήσια διάταξη 2000. Στόχοι της ημερήσιας διάταξης 2000 ήταν η ενίσχυση των κοινοτικών πολιτικών και η εισαγωγή ενός νέου χρηματοδοτικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περίοδο 2000-2006 εν όψει της διεύρυνσης.

Με βάση τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Βερολίνου, η Κοινότητα υπερδιπλασίασε την προενταξιακή βοήθειά της προς τις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης από το έτος 2000: όπως προτάθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ημερήσια διάταξη 2000, 3.174 εκατομμύρια ευρώ (αριθμοί του 2001) έχουν προβλεφθεί ετησίως για την περίοδο 2000-2006 μέσω του προγράμματος PHARE και των δύο άλλων προενταξιακών μέσων, ISPA και SAPARD, τα οποία τέθηκαν σε εφαρμογή το 2000. Η ανάλυση της κοινοτικής προενταξιακής βοήθειας είχε ως εξής για το 2002: 1699 εκατομμύρια ευρώ για το PHARE, 1.107,4 εκατομμύρια ευρώ για το ISPA και 554,5 εκατομμύρια ευρώ για το SAPARD.

Μετά τη σύνοδο κορυφής της Νίκαιας η οποία είχε ως αποτέλεσμα να επιταχυνθεί η διαδικασία των ενταξιακών διαπραγματεύσεων, είναι ύψιστης σημασία η βέλτιστη δυνατή χρήση της προενταξιακής βοήθειας προκειμένου να βοηθηθούν οι υποψήφιες χώρες στην προσπάθειά τους να ενσωματώσουν πλήρως το κεκτημένο έως την ημερομηνία ένταξης. Με δεδομένο το μέγεθος του προς εκτέλεση έργου, είναι ζωτικής σημασίας να εξασφαλιστεί ότι η κοινοτική βοήθεια θα χρησιμοποιηθεί με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο. Ο συντονισμός μεταξύ των τριών μέσων αποτελεί σαφώς σημαντικό στοιχείο της διαδικασίας αυτής.

Το 2001 βρίσκονταν σε εξέλιξη οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις με τις δώδεκα χώρες και ο στόχος που τέθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ ήταν η ολοκλήρωσή τους έως το τέλος του 2002 με τις χώρες που θα ήταν έτοιμες για την ένταξη, ώστε να μπορέσουν να συμμετάσχουν ως πλήρη μέλη στις εκλογές του 2004 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Αυτό κατέστη δυνατό για την Πολωνία, την Ουγγαρία, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Σλοβακία, τη Σλοβενία, την Εσθονία, τη Λιθουανία, τη Λεττονία, τη Μάλτα και την Κύπρο στη σύνοδο κορυφής της Κοπεγχάγης τον Δεκέμβριο του 2002. Ως αποτέλεσμα το 2003 θα είναι το τελευταίο έτος προγραμματισμού για την προενταξιακή βοήθεια στις χώρες που αναμένεται να ενταχθούν το 2004 (οι τελευταίες εκταμιεύσεις εκτείνονται το αργότερο έως και τον Δεκέμβριο του 2006)· αυξημένη βοήθεια θα χορηγηθεί στις δύο άλλες υποψήφιες χώρες με τις οποίες συνεχίζονται οι διαπραγματεύσεις, τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία, για τη βελτίωση των διοικητικών και δικαστικών δομών τους, καθώς και της ικανότητάς τους να εφαρμόσουν το *κεκτημένο*.

Η παρούσα έκθεση καλύπτει το ημερολογιακό έτος 2002, που ήταν επίσης το τρίτο έτος λειτουργίας τόσο για το ISPA όσο και για το SAPARD. Παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις χρηματοδοτικές πιστώσεις ανά χώρα και ανά μέσο, καθώς και για τους μηχανισμούς υλοποίησής τους. Τέλος, εστιάζει στη συνεργασία μεταξύ των τριών προενταξιακών μέσων, ενώ μια σε βάθος περιγραφή του κάθε μέσου ξεχωριστά περιλαμβάνεται στις αντίστοιχες ετήσιες εκθέσεις[2]. Θα ήταν ευκταίο η παρούσα έκθεση, σε συνδυασμό με τα παραρτήματά της, να αποτελέσει χρήσιμη τεκμηρίωση για τον ουσιαστικό ρόλο που διαδραματίζει η προενταξιακή βοήθεια στην προετοιμασία των υποψήφιων χωρών για την ένταξη.

2. ΣΥΝΟΨΗ PHARE

Έχοντας δημιουργηθεί το 1989 με στόχο να συνδράμει την Πολωνία και την Ουγγαρία, και αργότερα και άλλες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, ο αποκλειστικός «προενταξιακός» προσανατολισμός του PHARE τέθηκε σε εφαρμογή το 1997 μετά την έναρξη της τρέχουσας διαδικασίας διεύρυνσης από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου. Οι γενικές κατευθύνσεις του PHARE αναπροσαρμόστηκαν το 1999 ώστε να αντανακλούν την συμμετοχή του SAPARD στη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη και του ISPA στις υποδομές των μεταφορών και του περιβάλλοντος.

Οι συνολικές αναλήψεις υποχρεώσεων PHARE για το 2002 ανήλθαν σε 1.699 εκατομμύρια ευρώ. Οι δραστηριότητες που χρηματοδοτήθηκαν είχαν ως εξής:

– **εθνικά προγράμματα**: 1.168 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων:
  – Βουλγαρία : 95 εκατομμύρια ευρώ
  – Εσθονία : 30 εκατομμύρια ευρώ
  – Λεττονία : 32 εκατομμύρια ευρώ
  – Λιθουανία: 62 εκατομμύρια ευρώ
  – Ουγγαρία : 112 εκατομμύρια ευρώ
  – Πολωνία : 394 εκατομμύρια ευρώ
  – Ρουμανία : 266 εκατομμύρια ευρώ
  – Σλοβακία : 57 εκατομμύρια ευρώ
  – Σλοβενία : 35 εκατομμύρια ευρώ
  – Τσεχική Δημοκρατία: 85 εκατομμύρια ευρώ
– **πυρηνική ασφάλεια**: 108 εκατομμύρια ευρώ
– **διασυνοριακή συνεργασία** : 163 εκατομμύρια ευρώ
– **περιφερειακά και οριζόντια προγράμματα** : 260 εκατομμύρια ευρώ

---

[2] Έκθεση PHARE - COM(2003) 497 τελικό· έκθεση ISPA - COM(2003) 655 τελικό· έκθεση SAPARD - COM(2003) 582 τελικό.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μεταβιβάζει ολοένα και περισσότερες ευθύνες για τη διαχείριση και την υλοποίηση των προγραμμάτων PHARE στις αρχές των υποψήφιων χωρών. Αυτό αποτελεί μέρος της διαδικασίας συνδρομής τους προκειμένου να προετοιμαστούν για την προσχώρησή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την επακόλουθη διαχείριση των κεφαλαίων συνοχής και των διαρθρωτικών ταμείων.

Το 2002 τα έργα τελούσαν υπό τη διαχείριση του εθνικού ταμείου και ενός μικρού αριθμού εκτελεστικών οργανισμών σε κάθε χώρα. Κεντρικό ρόλο κατέχει η κεντρική μονάδα χρηματοδότησης και ανάθεσης συμβάσεων (CFCU) σε κάθε υποψήφια χώρα η οποία διαχειρίζεται όλα τα προγράμματα θεσμικής ανάπτυξης (σε ορισμένες περιπτώσεις η CFCU διαχειρίζεται επίσης επενδυτικές δραστηριότητες). Οι άλλοι εκτελεστικοί οργανισμοί, και ιδιαίτερα όσοι διαχειρίζονται τις επενδύσεις της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, είναι πρόδρομοι των διοικητικών δομών που θα χρειαστεί να υλοποιήσουν τα διαρθρωτικά ταμεία μετά την ένταξη.

Στις αρχές του 2002 τέθηκε ως κεντρικός στόχος η εκπόνηση σχεδίων δράσης από τις υποψήφιες χώρες ως μια απάντηση σε ειδικά προβλήματα στην υιοθέτηση του κεκτημένου τα οποία εντοπίστηκαν στις εκθέσεις στρατηγικής της Επιτροπής για τα έτη 2001 και 2002, καθώς και η εφαρμογή ειδικών μέτρων (κυρίως διοικητικών και δικαστικών μεταρρυθμίσεων) που στοχεύουν στην επίλυση τους ώστε να πληρούνται όλα τα απαιτούμενα κριτήρια για την προσχώρηση. Τα βασικά μέσα για αυτό συνέχισαν να είναι η αδελφοποίηση (απόσπαση εμπειρογνωμόνων από κυβερνήσεις και οργανισμούς των κρατών μελών στις υποψήφιες χώρες για να συμβάλουν στην ανάπτυξη της ικανότητας εφαρμογής ειδικών πτυχών του κεκτημένου) και ή ο μηχανισμός Twinning Light (μια μικρότερης κλίμακας εκδοχή της αδελφοποίησης που τέθηκε σε εφαρμογή το 2001, μετά από σύσταση της επισκόπησης PHARE του 2000[3].) Το υπόλοιπο της βοήθειας διατέθηκε σε επενδύσεις προοριζόμενες να βελτιώσουν το κανονιστικό πλαίσιο (διευκολύνοντας έτσι την υιοθέτηση του κεκτημένου) και να στηρίξουν την οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Ως αποτέλεσμα η έγκριση εθνικών προγραμμάτων στις υποψήφιες χώρες καθυστέρησε μεν κάπως αλλά συνέχισε να αποτελεί ζωτικό στοιχείο του ενταξιακού σχεδιασμού.

Εκτός από τα εθνικά προγράμματα, το 2002 χορηγήθηκε χρηματοδότηση PHARE για αρκετά πολυεθνικά ή οριζόντια προγράμματα. Στο επίκεντρο, μεταξύ άλλων, των πολυεθνικών προγραμμάτων ήταν η χρηματοδότηση διευκολύνσεων που υλοποιούνταν σε συνεργασία με ΔΧΟ, συγκεκριμένα της χρηματοδοτικής διευκόλυνσης ΜΜΕ, της δημοτικής χρηματοδοτικής διευκόλυνσης και της δημοτικής διευκόλυνσης υποδομής. Για λεπτομέρειες, συμβουλευθείτε την παράγραφο 7.4 «Συντονισμός με την ΕΤΕπ και τους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς».

Άλλοι τομείς που χρηματοδοτήθηκαν μέσω πολυεθνικών ή οριζόντιων προγραμμάτων ήταν οι δραστηριότητες TAIEX, η συμμετοχή σε κοινοτικούς οργανισμούς, η πυρηνική ασφάλεια, το πρόγραμμα μικρών έργων, το έργο στατιστικής συνεργασίας, το περιβάλλον, η ανασυγκρότηση της χαλυβουργίας, το SIGMA, μέτρα κατά της απάτης, η πληροφόρηση και επικοινωνία και η προετοιμασία για το EDIS (βλέπε επίσης παράγραφος 5.3 «Αποκέντρωση της υλοποίησης δυνάμει του άρθρου 12 του κανονισμού περί συντονισμού»).

---

[3] C(2000) 310382.

Αναζωπυρώθηκε το ενδιαφέρον για τα προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας στα σύνορα των υποψήφιων χωρών με τα κράτη μέλη και στα σύνορα μεταξύ των υποψήφιων κρατών, τα οποία υλοποιούνται με βάση τα κοινά έγγραφα προγραμματισμού που κατάρτισαν από κοινού το 2001 οι αρχές και στις δύο πλευρές των συνόρων. Όσον αφορά στα μελλοντικά εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, οι υποψήφιες χώρες ενθαρρύνθηκαν (μέσω των αναθεωρημένων κατευθυντήριων γραμμών PHARE που εγκρίθηκαν στις 6 Σεπτεμβρίου 2002) να αξιοποιήσουν τα εθνικά τους κεφάλαια PHARE για τη στήριξη κοινωνικών και οικονομικών δραστηριοτήτων διασυνοριακού χαρακτήρα. Με στόχο την ενίσχυση μιας τέτοιας κίνησης, αποφασίστηκε ότι το 2003 κεφάλαια PHARE ύψους σχεδόν 30 εκατομμυρίων ευρώ θα διατεθούν για δραστηριότητες διασυνοριακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των υποψήφιων χωρών (πρωτοβουλία εξωτερικών συνόρων 2003).

Ο προγραμματισμός του 2002 βασίστηκε στις αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές για το PHARE οι οποίες εγκρίθηκαν από την Επιτροπή το 1999[4]. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές στηρίχθηκαν στις αλλαγές που αποφασίστηκαν το 1998 και λαμβάνουν υπόψη τους κανονισμούς ISPA και SAPARD που τέθηκαν σε ισχύ από το 2000. Δίνουν επίσης έμφαση στην ανάγκη να χρησιμοποιηθεί το PHARE προκειμένου να βοηθηθούν οι υποψήφιες χώρες στην προετοιμασία τους ώστε να μπορούν να επωφεληθούν από τα διαρθρωτικά ταμεία μετά την ένταξη (οικονομική και κοινωνική συνοχή). Το 2002 η θεσμική ανάπτυξη αντιστοιχούσε στο 40 % των αναλήψεων υποχρεώσεων στο πλαίσιο των εθνικών προγραμμάτων. Σε συνδυασμό με τις συνοδευτικές επενδύσεις ανερχόταν στο 71 % του προϋπολογισμού PHARE, γεγονός που αποδεικνύει την προτεραιότητα που απέδωσαν οι εκθέσεις στρατηγικής 2001 και 2002 στη δημιουργία ενός επαρκούς επιπέδου διοικητικής και δικαστικής ικανότητας στις υποψήφιες χώρες για τη σωστή επιβολή του κεκτημένου και στην επιτυχημένη συμμετοχή σε μελλοντικά προγράμματα της ΕΕ.

Η οικονομική και κοινωνική συνοχή συνέχισε να αποτελεί άλλον ένα σημαντικό στόχο της βοήθειας PHARE και το 2002, όπως και τα προηγούμενα έτη, βασίστηκε στα προκαταρκτικά Εθνικά Αναπτυξιακά Σχέδια (προκαταρκτικά ΕΑΣ). Οι επενδύσεις στην ΟΚΣ χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο για την πιλοτική δοκιμή του τύπου των δραστηριοτήτων που θα χρηματοδοτηθούν από τα διαρθρωτικά ταμεία μετά την προσχώρηση. Το 2002 η ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής και η ΓΔ Διεύρυνσης ακολούθησαν το χάρτη πορείας για τη μετάβαση από προκαταρκτικά ΕΑΣ σε έγγραφα προγραμματισμού διαρθρωτικών ταμείων. Το 2002 οι επενδύσεις ΟΚΣ αντιπροσώπευαν το 92 % των αναλήψεων υποχρεώσεων.

Η Επιτροπή αναθεώρησε και ενίσχυσε τις εσωτερικές λειτουργίες στις αντιπροσωπείες της για την εποπτεία των διαδικασιών υποβολής προσφορών και σύναψης συμβάσεων που διενεργούνται από τις αρχές στις υποψήφιες χώρες. Αυτό έδωσε στην Επιτροπή τη δυνατότητα να παραχωρήσει την εκτέλεση των διαδικασιών υποβολής προσφορών και σύναψης συμβάσεων PHARE επιτοπίως, στην αντιπροσωπεία της σε κάθε χώρα. Οι αντιπροσωπείες παρακολουθούν επίσης την πρόοδο της εκτέλεσης των έργων στις υποψήφιες χώρες, που αυτή τη στιγμή κινούνται προς την καθιέρωση ενός συστήματος εκτεταμένης αποκέντρωσης, καθώς οι αντιπροσωπείες βαίνουν προς σταδιακή κατάργηση μετά την ημερομηνία προσχώρησης.

---

4 SEC(1999) 1596.

3. ΣΥΝΟΨΗ ISPA

Το «μέσο προενταξιακών διαρθρωτικών πολιτικών» ή ISPA, είναι το χρηματοδοτικό μέσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει ως στόχο να συνδράμει τις 10 δικαιούχες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης ώστε να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις του *κοινοτικού κεκτημένου* στους τομείς του περιβάλλοντος και των μεταφορών.

Το ISPA βασίζεται στις εταιρικές σχέσεις για την προσχώρηση και στα εθνικά προγράμματα για την υιοθέτηση του κεκτημένου και ακολουθεί μια προσέγγιση παρεμφερή με αυτή του Ταμείου Συνοχής, στους τομείς του περιβάλλοντος και των μεταφορών. Έτσι, η εμπειρία που αποκτάται μέσα από τον προγραμματισμό για την υλοποίηση του ISPA διασφαλίζει επίσης την ομαλή μετάβαση στα κεφάλαια συνοχής και την εξοικείωση με τις διαδικασίες για την κοινοτική διαρθρωτική στήριξη.

Σημαντικότερα επιτεύγματα του 2002

Εφαρμογή της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής και ενίσχυση των ευρωπαϊκών μεταφορικών συνδέσεων

Το 2002 οι πιστώσεις υποχρεώσεων ISPA από το κονδύλιο B7-020 του προϋπολογισμού διατέθηκαν κυρίως στα 80 νέα μέτρα ISPA και σε δόσεις[5] για έργα που εγκρίθηκαν τα έτη 2000 και 2001 (1.107 εκατομμύρια ευρώ). Από αυτά, 4,2 εκατομμύρια δεσμεύθηκαν ως τεχνική βοήθεια για το EDIS και 35,1 εκατομμύρια ευρώ για την προετοιμασία έργων. Ένα σύνολο 80 νέων έργων με συνολικό επιλέξιμο κόστος έργου 2,4 δισεκατομμύρια ευρώ αποφασίστηκαν από την Επιτροπή και η κοινοτική χρηματοδότηση για τα νέα αυτά έργα υπερβαίνει το 1,5 δισεκατομμύριο ευρώ. Το υπόλοιπο ποσό θα συγχρηματοδοτηθεί από τα δικαιούχα κράτη (εθνικές πηγές σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο) και τους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (ΔΧΟ). Το μέσο ποσοστό κοινοτικής μη επιστρεπτέας ενίσχυσης ανήλθε το 2002 στο 65 % του κόστους έργου.

Με τις αποφάσεις που έλαβε μεταξύ 2000 και 2002, η Επιτροπή ενέκρινε ένα σύνολο 249 μέτρων ISPA, συνολικής επένδυσης 8,75 δισεκατομμυρίων ευρώ, εκ των οποίων η ΕΕ συνεισφέρει τα 5,65 δισεκατομμύρια ευρώ. Με τις αποφάσεις αυτές, η Επιτροπή διέθεσε ήδη το 75 % των κεφαλαίων που έχουν προβλεφθεί για ολόκληρη την περίοδο 2000-6.

Οι αναλήψεις υποχρεώσεων το 2002 κατανεμήθηκαν ισομερώς στους τομείς του περιβάλλοντος και των μεταφορών· από το 2000, 49 % χορηγήθηκε σε περιβαλλοντικά έργα και 50 % στις μεταφορές (1 % διατέθηκε στην ΤΒ στην προετοιμασία για το EDIS και στην αντιμετώπιση των πλημμύρων).

[5] Τα μέτρα ISPA δεσμεύονται σε ετήσιες δόσεις, δηλαδή τα δεσμευμένα ποσά κατανέμονται σε δύο έτη. Συνεπώς, οι αναλήψεις υποχρεώσεων για το δημοσιονομικό έτος 2001 περιλαμβάνουν επίσης τη δεύτερη δόση για κάποια από τα έργα που είχαν αποφασιστεί από το 2000.

Στον τομέα του **περιβάλλοντος**, η χρηματοδότηση από το ISPA προορίζεται να συμβάλει στην εφαρμογή της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής. Με στόχο τη μεγιστοποίηση του αντίκτυπου της κοινοτικής βοήθειας στην επίτευξη των στόχων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, το ISPA επικεντρώνεται, σε πρώτο βαθμό, στις περιβαλλοντικές οδηγίες που απαιτούν μεγάλη επένδυση, δηλαδή στις οδηγίες η εφαρμογή των οποίων θα έχει μεγαλύτερο κόστος. Αυτές αφορούν τους τέσσερις ακόλουθους τομείς:

– παροχή πόσιμου νερού

– επεξεργασία υγρών λυμάτων

– διαχείριση στερεών αποβλήτων και επικίνδυνων αποβλήτων· και

– βελτίωση της ποιότητας του αέρα.

Όπως και σε προηγούμενα έτη, οι δράσεις επικεντρώθηκαν κυρίως σε αποχετευτικά έργα για την επέκταση, αντικατάσταση ή επισκευή των υφιστάμενων συστημάτων στις δικαιούχες χώρες. Περίπου το 18 % της χρηματοδότησης στον τομέα αυτό διατέθηκε στη διαχείριση στερεών αποβλήτων, κυρίως σε έργα δημιουργίας χώρων υγειονομικής ταφής.

Μέσω του ISPA, η Κοινότητα παρέχει χρηματοδοτική βοήθεια στα περιβαλλοντικά έργα που απαιτούν ιδιαίτερα μεγάλες επενδύσεις σε υποδομές, συγκεκριμένα για την παροχή ύδατος και την επεξεργασία υγρών λυμάτων, καθώς και για τη διαχείριση αποβλήτων και καλύπτει ολόκληρο τον κύκλο ζωής των έργων . Επιπλέον, το ISPA αποδείχθηκε αποτελεσματικό μέσο για τη συνδρομή των υποψήφιων χωρών στην ενίσχυση της κατανόησης και της διοικητικής ικανότητάς τους να εφαρμόζουν τη βασική περιβαλλοντική νομοθεσία.

Το στοιχείο **μεταφορών** του ISPA είναι προσανατολισμένο στη δημιουργία του μελλοντικού διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (απόφαση 1692/96 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 1996), όπως ορίζεται στην έκθεση TINA (εκτίμηση αναγκών σε υποδομές μεταφορών), που θα καλύψει τις δικαιούχες χώρες της Κεντρικής Ευρώπης. Σε συνδυασμό με το δίκτυο TINA, πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη των 10 πανευρωπαϊκών διαδρόμων μεταφορών που εγκρίθηκαν από την τρίτη Πανευρωπαϊκή Διάσκεψη για τις μεταφορές η οποία πραγματοποιήθηκε στο Ελσίνκι τον Ιούνιο του 1997.

Τα κεφάλαια ISPA που διατέθηκαν στον τομέα αυτό το 2002 εστίασαν και πάλι στην αναβάθμιση και επέκταση του δικτύου TINA. Με ποσοστό 45,7 %, σημαντικό μέρος των κεφαλαίων του τομέα μεταφορών διατέθηκε σε οδικά έργα όπως νέες οδοποιίες και οδικές βελτιώσεις ώστε να πληρούνται οι προδιαγραφές χωρητικότητας και ασφάλειας της ΕΕ. Ωστόσο, άνω του 50 % των κεφαλαίων του τομέα μεταφορών χρηματοδοτούν έργα που στοχεύουν στην αποκατάσταση και αναβάθμιση υφιστάμενων σιδηροδρομικών υποδομών σύμφωνα με τις προδιαγραφές της ΕΕ, γεγονός που αποδεικνύει την προτεραιότητα που αποδίδεται στην ανάπτυξη μεταφορών φιλικών προς το περιβάλλον.

Ενίσχυση της διοικητικής και θεσμικής ικανότητας για τη διαχείριση έργων και την υλοποίηση πολιτικών

Όσον αφορά την εφαρμογή της πτυχής των μεταφορών του προγράμματος ISPA, προέκυψε σειρά δυσκολιών. Οι δυσκολίες αυτές αφορούν κυρίως καθυστερήσεις στην απόκτηση γης, προβλήματα όσον αφορά την πρόβλεψη της ροής κυκλοφορίας και της αξιολόγησης του περιβαλλοντικού αντικτύπου, καθώς και προβλήματα όσον αφορά τη διαχείριση των διαδικασιών διαγωνισμού. Σε ορισμένες περιπτώσεις αυτό οδήγησε σε καθυστερήσεις στην εφαρμογή των σχεδίων και σε ανεπαρκή ποιότητα των υποψηφίων. Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τα προβλήματα που συναντήθηκαν μπορείτε να αντρέξετε στην ετήσια έκθεση ISPA για το 2002[6].

Όπως και τα προηγούμενα χρόνια, η Επιτροπή παρέσχε τεχνική βοήθεια μέσω του ISPA για τη βελτίωση της διοικητικής και θεσμικής ικανότητας των εθνικών φορέων στους τομείς της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής, όπου ακόμη παρατηρούνται αδυναμίες, καθώς και των δημόσιων συμβάσεων. Οργανώθηκε σειρά σεμιναρίων με στόχο την εκπαίδευση των υπαλλήλων των δικαιούχων χωρών στην κατάρτιση των εγγράφων υποβολής προσφορών, καθώς και στην αξιολόγηση των προσφορών και την επίβλεψη των συμβάσεων.

Η Επιτροπή προώθησε μια καλύτερη κατανόηση των ευκαιριών και των κινδύνων που ενέχουν οι εταιρικές σχέσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα όσον αφορά στις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας και των τρόπων με τους οποίους μπορούν να διαρθρωθούν οι εν λόγω εταιρικές σχέσεις με την παράλληλη ενσωμάτωση της χρηματοδότησης μέσω μη επιστρεπτέων ενισχύσεων. Οργανώθηκε ένα ευρύ, πολυμερές φόρουμ και αρκετά σεμινάρια διάδοσης, ενώ αναμενόταν η δημοσίευση κατευθυντήριων γραμμών τον Μάρτιο του 2003.

4. ΣΥΝΟΨΗ SAPARD

Χρησιμοποιώντας χρηματοδοτική στήριξη από τον κοινοτικό προϋπολογισμό η οποία υπερβαίνει το μισό δισεκατομμύριο ευρώ ετησίως για την περίοδο 2000-2006, οι κύριες προτεραιότητες του SAPARD, όπως ορίζονται στον κανονισμό SAPARD[7], είναι να συμβάλει στην εφαρμογή του κεκτημένου σχετικά με την κοινή γεωργική πολιτική και τις σχετικές πολιτικές και στην επίλυση προβλημάτων που αποτελούν προτεραιότητα και ειδικών προβλημάτων για την βιώσιμη προσαρμογή του γεωργικού τομέα και των αγροτικών περιοχών στις υποψήφιες χώρες. Εκτός από την πρωτογενή γεωργική παραγωγή, επιλέξιμα προς χρηματοδότηση είναι έργα για τη βελτίωση της μεταποίησης, της εμπορικής προώθησης και της ποιότητας των προϊόντων, καθώς και γενικότερα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης.

Η στήριξη στο πλαίσιο του SAPARD χορηγείται με βάση ένα ενιαίο πρόγραμμα γεωργικής και αγροτικής ανάπτυξης ανά υποψήφια χώρα το οποίο καλύπτει την περίοδο 2000-2006. Το περιεχόμενο κάθε προγράμματος αντικατοπτρίζει τις προτεραιότητες που έχουν οριστεί από τις εθνικές αρχές, ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες της χώρας τους, εντός των ορίων που θέτει ο κανονισμός SAPARD.

---

6 ISPA Report - COM(2003) 655 final.

7 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1999 σχετικά με την κοινοτική στήριξη για τα προενταξιακά μέτρα που αφορούν τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη στις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης κατά την προενταξιακή περίοδο (ΕΕ L 161 της 26ης Ιουνίου 1999, σ. 87).

Τα προγράμματα SAPARD είναι σε μεγάλο βαθμό συγκρίσιμα με τα προγράμματα γεωργικής και αγροτικής ανάπτυξης των κρατών μελών. Η εμπειρία του προγραμματισμού ήταν κάτι τελείως καινούριο για τις διοικήσεις των υποψήφιων χωρών που υποχρεώθηκαν να εκπονήσουν τα προγράμματα αυτά. Παρά ταύτα, τα προγράμματα και για τις 10 χώρες ήταν έτοιμα και εγκρίθηκαν από την Επιτροπή το φθινόπωρο του 2000· ένα εξ αυτών (Λεττονία) τροποποιήθηκε το 2001 και εννέα (όλα εκτός της Σλοβενίας) το 2002, κυρίως με σκοπό να λάβουν υπόψη το έργο που συνδέεται με την παραχώρηση της διαχείρισης στον οργανισμό SAPARD, που αποτέλεσε, ως εξ αυτού, το πρώτο αποτέλεσμα της επιτόπιας εφαρμογής.

Άλλη μια συνέπεια που απορρέει από την προσέγγιση του προγράμματος που εφαρμόζεται στο πλαίσιο του SAPARD είναι ότι, σε αντίθεση με τα άλλα δύο προενταξιακά μέσα, το PHARE και το ISPA, ορισμένα βασικά στοιχεία των οποίων υπόκεινται σε εκ των προτέρων έλεγχο από την Επιτροπή, η τελευταία δεν εμπλέκεται στη διαχείριση του SAPARD, ούτε καν στην επιλογή των έργων. Για το εν λόγω μέσο προτιμήθηκε μια εναλλακτική προσέγγιση, βάσει της οποίας οι εθνικές αρχές στις υποψήφιες χώρες αναλαμβάνουν την πλήρη ευθύνη μέσω μιας τελείως «αποκεντρωμένης διαχείρισης». Επιδίωξη ήταν να καταστεί δυνατή η υλοποίηση των θεμελιωδών στόχων του μέσου SAPARD. Ο ένας από αυτούς είναι η υλοποίηση πολλών έργων μικρής κλίμακας, κατ' αρχήν σε όλες τις αγροτικές περιοχές της κάθε χώρας, και ο άλλος η δημιουργία δομών, που θα μπορούν επίσης να εφαρμόσουν το κεκτημένο αμέσως μετά την προσχώρηση. Ωστόσο, για να καταστεί δυνατή η χορήγηση της ενίσχυσης, η εν λόγω προσέγγιση απαιτούσε την εκπλήρωση δύο σημαντικών υποχρεώσεων.

Η πρώτη υποχρέωση ήταν βασικά κανονιστικού χαρακτήρα. Επειδή το μέσο ήταν κάτι καινούριο, έπρεπε να θεσπιστεί νέα κοινοτική νομοθεσία. Χρειαζόταν επίσης να εγκριθεί μετά από διαπραγμάτευση με τις υποψήφιες χώρες ένα ενδεδειγμένο σύνολο διατάξεων οι οποίες θα κάλυπταν όλες τις πτυχές που συνδέονται με την ορθή χρήση, τον έλεγχο και την απόδοση ευθυνών σε σχέση με τα κεφάλαια και θα ορίζονταν σε μια πολυετή χρηματοδοτική συμφωνία (ΠΕΧΣ) με κάθε μία από αυτές. Έως το τέλος του 2001 οι διαπραγματεύσεις αυτές είχαν ολοκληρωθεί, όλες οι διμερείς ΠΕΧΣ είχαν συναφθεί μετά από διαπραγμάτευση (με εξαίρεση τη Ρουμανία) και οι ετήσιες πιστώσεις για το 2000 είχαν δεσμευθεί. Το 2002 συνάφθηκαν η ΠΕΧΣ και η ετήσια χρηματοδοτική συμφωνία (ΕΧΣ) με τη Ρουμανία και κατόπιν διαπραγμάτευσης οι ΕΧΣ με όλες τις χώρες, εκτός της Τσεχικής Δημοκρατίας και της Εσθονίας. Η απόφαση της Επιτροπής για την έγκριση της υπογραφής των ΕΧΣ ελήφθη στις 22 Οκτωβρίου 2002.

Το δεύτερο προαπαιτούμενο ήταν η σύσταση σε κάθε υποψήφια χώρα ενός οργανισμού που να είναι σε θέση να υλοποιήσει το SAPARD σύμφωνα με τις νομοθετικές διατάξεις που ορίζονται στις ΠΕΧΣ. Έως το τέλος του 2002, η Επιτροπή είχε αποφασίσει την ανάθεση της διαχείρισης στις εθνικές αρχές για όλες τις υποψήφιες χώρες· έτσι, εκτός από τα 30,5 εκατομμύρια ευρώ που μεταβιβάστηκαν στις χώρες αυτές το 2001, το 2002 τους μεταβιβάστηκαν 123,8 εκατομμύρια ευρώ: 109,212 εκατομμύρια ευρώ ως προκαταβολές και 14,547 εκατομμύρια ευρώ ως ενδιάμεσες πληρωμές (επιστροφές) [8].

[8] Η επιστροφή για τη Βουλγαρία (411.153 ευρώ) καταβλήθηκε τον Φεβρουάριο του 2002 μετά την ενημέρωση σχετικά με τις αλλαγές στο προσωπικό του οργανισμού SAPARD που απαιτήθηκαν από την Επιτροπή.

5. ΓΕΝΙΚΉ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΕΝΤΑΞΙΑΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

5.1. Αναλήψεις υποχρεώσεων και μεταφορές κεφαλαίων

Για να είναι πράγματι δυνατή η μεταφορά κεφαλαίων και από τα τρία μέσα στις χώρες, απαιτούνται τα εξής:

– απόφαση της Επιτροπής, ώστε να υπάρξει δέσμευση στον προϋπολογισμό,

– συμφωνία-πλαίσιο (υφιστάμενες συμφωνίες-πλαίσια PHARE, που επεκτείνονται και στο ISPA, και νέα πολυετής χρηματοδοτική συμφωνία για το SAPARD), και

– ετήσια διμερής χρηματοδοτική συμφωνία ή μνημόνιο που καθορίζει τη χρηματοδοτική δέσμευση της Κοινότητας για το συγκεκριμένο μέτρο έναντι της δικαιούχου χώρας, δηλαδή καθορισμός των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων για αμφότερα τα μέρη.

Ωστόσο, οι διαδικασίες που οδηγούν στη λήψη αποφάσεων και στη δέσμευση των κεφαλαίων είναι διαφορετικές για το κάθε μέσο και τα διάφορα βήματα συνοψίζονται στη συνέχεια. Επιπλέον, με στόχο τη διασφάλιση της αποτελεσματικής προστασίας των οικονομικών συμφερόντων και την καταπολέμηση της απάτης και άλλων παρατυπιών, οι αποφάσεις χρηματοδότησης και οι συμφωνίες και συμβάσεις που συνάπτονται βάσει αυτών προβλέπουν για όλα τα προενταξιακά μέσα μια διαδικασία παρακολούθησης και δημοσιονομικού ελέγχου από την Επιτροπή (OLAF) και το Ελεγκτικό Συνέδριο, εφόσον χρειάζεται επιτοπίως.

PHARE

– Συμφωνία-πλαίσιο μεταξύ της Επιτροπής και της κάθε χώρας (υφίστανται εδώ και χρόνια για όλες τις χώρες)

– Ετήσιος προγραμματισμός βάσει των προτεραιοτήτων που ορίζονται στις τακτικές εκθέσεις και στις εταιρικές σχέσεις για την προσχώρηση

– Οι υποψήφιες χώρες εκπονούν σχέδια προγραμμάτων και δελτία έργου για σχολιασμό και τελική λήψη απόφασης από την Επιτροπή

– Προτάσεις χρηματοδότησης για τα ετήσια εθνικά προγράμματα τις οποίες υποβάλλει η ΓΔ Διεύρυνσης, διαβουλεύσεις με άλλες υπηρεσίες της Επιτροπής και διαβίβαση στην επιτροπή διαχείρισης PHARE για γνωμοδότηση

– Απόφαση της Επιτροπής

– Δέσμευση των κεφαλαίων

– Υπογραφή ετήσιου χρηματοδοτικού μνημονίου από την υποψήφια χώρα και την Επιτροπή· ανταλλαγή επιστολών για τα δελτία έργου

– Πρώτη μεταφορά κεφαλαίων (προκαταβολή 20 %) κατόπιν αιτήματος από το Εθνικό Ταμείο.

ISPA

– Οι υφιστάμενες συμφωνίες-πλαίσια για το PHARE επεκτείνονται στο ISPA

– Οι εθνικές στρατηγικές ISPA για τις μεταφορές και το περιβάλλον εκπονούνται από τις χώρες, γίνεται διαβούλευση με τις άλλες υπηρεσίες της Επιτροπής και οι στρατηγικές εγκρίνονται από την Επιτροπή (θα επικαιροποιηθούν όταν χρειαστεί ώστε να διασφαλίζεται ότι τα έργα προτεραιότητας που χρηματοδοτούνται μέσω του ISPA παραμένουν επικεντρωμένα στους στόχους των πολιτικών)

– Καθορισμός και προετοιμασία των έργων από τις χώρες

– Υποβολή αίτησης έργου στο πρότυπο έντυπο, αποδοχή (δηλαδή εξακρίβωση αν έχουν περιληφθεί όλα τα έγγραφα) και αξιολόγηση

– Πρόταση χρηματοδότησης για κάθε έργο η οποία εκπονείται από τη ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής, υποβάλλεται σε διαβούλευση με τις άλλες υπηρεσίες της Επιτροπής και διαβιβάζεται στην επιτροπή διαχείρισης ISPA για γνωμοδότηση

– Απόφαση της Επιτροπής (για κάθε έργο)

– Δέσμευση των κεφαλαίων (ένα έργο μπορεί να εισπράττει αναλήψεις υποχρεώσεων από διαφορετικά έτη, π.χ. τα προγράμματα ISPA 2000 και 2001)

– Υπογραφή χρηματοδοτικού μνημονίου (για κάθε έργο)

– Πρώτη μεταφορά κεφαλαίων (10 %)

– Δεύτερη προκαταβολή χρηματοδότησης (10 %) αμέσως μετά την υπογραφή της πρώτης σύμβασης έργου (για τα επενδυτικά έργα) και υπό την προϋπόθεση ορισμένων όρων που περιλαμβάνονται στο χρηματοδοτικό μνημόνιο

– Ενδιάμεσες πληρωμές για την εκταμίευση πραγματικών πληρωμών στους επιτόπιους αναδόχους και υπό την προϋπόθεση ορισμένων όρων που περιλαμβάνονται στο χρηματοδοτικό μνημόνιο

– Καταβολή τελικού υπολοίπου μετά την εκπλήρωση των όρων που περιλαμβάνονται στο χρηματοδοτικό μνημόνιο.

SAPARD

– Υποβολή στην Επιτροπή προσχεδίων γεωργικής και αγροτικής ανάπτυξης (ΣΑΑ) για την περίοδο 2000-2006 από κάθε χώρα ξεχωριστά πριν από το τέλος του 1999

– Διυπηρεσιακές διαβουλεύσεις με τις υπηρεσίες της Επιτροπής και διαβουλεύσεις με την κάθε χώρα

– Συμφωνία με τη χώρα που έχει υποβάλει το σχέδιο

– Τελική διυπηρεσιακή διαβούλευση με τις υπηρεσίες της Επιτροπής

– Υποβολή του σχεδίου στην επιτροπή (διαχείρισης) STAR και γνωμοδότηση της τελευταίας

– Επίσημη έγκριση από την Επιτροπή προγράμματος γεωργικής και αγροτικής ανάπτυξης

– Απόφαση της Επιτροπής να εγκρίνει την υπογραφή της πολυετούς χρηματοδοτικής συμφωνίας και της ετήσιας χρηματοδοτικής συμφωνίας

– Υπογραφή της πολυετούς χρηματοδοτικής συμφωνίας και της ετήσιας χρηματοδοτικής συμφωνίας

– Δέσμευση της ετήσιας πίστωσης SAPARD

– Σύναψη της πολυετούς χρηματοδοτικής συμφωνίας και της ετήσιας χρηματοδοτικής συμφωνίας

– Επίσημη απόφαση της Επιτροπής για ανάθεση διαχείρισης της ενίσχυσης στους εκτελεστικούς οργανισμούς

– Πρώτη πληρωμή στη χώρα (έως και 49 % της πρώτης ετήσιας χορήγησης)

– Επιστροφή των δαπανών που έχουν προκύψει.

5.2. Δομές υλοποίησης στις υποψήφιες χώρες

Τα κεφάλαια που προέρχονται και από τα τρία προενταξιακά μέσα διατίθενται μέσω του Εθνικού Ταμείου, που έχει συστηθεί στο Υπουργείο Οικονομικών της κάθε χώρας, υπό την ευθύνη του Εθνικού Διατάκτη.

Την απτή υλοποίηση του PHARE και του ISPA αναλαμβάνουν οι εκτελεστικοί οργανισμοί (όπως η κεντρική μονάδα χρηματοδότησης και συμβάσεων, CFCU) που εισπράττουν τα κεφάλαια από το Εθνικό Ταμείο (εκτός εάν το Εθνικό Ταμείο ενεργεί ως φορέας πληρωμής). Οι αντιπροσωπείες της ΕΚ είναι υπεύθυνες για την έγκριση των εγγράφων για τις δημόσιες συμβάσεις πριν από τη δημοσίευση των προσκλήσεων υποβολής προσφορών ή την υπογραφή των συμβάσεων. Με στόχο την ενίσχυση της ικανότητας των αντιπροσωπειών να επωμίζονται τους εκ των προτέρων ελέγχους, διατέθηκε, με πρωτοβουλία της Επιτροπής 1,55 εκατομμύριο ευρώ από το κονδύλιο του προϋπολογισμού B7-020A για την πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού (ALAT).

Τα έργα που χρηματοδοτεί το ISPA είναι μεγάλα έργα υποδομής που εκτελούνται στη διάρκεια πολλών ετών. Η πραγματική πρόοδος στην επιτόπια υλοποίηση απαιτεί, όπως και κάθε μεγάλη επένδυση σε υποδομές, πολύ λεπτομερείς προετοιμασίες, συμπεριλαμβανομένων των φακέλων υποβολής προσφορών, και διαδικασίες (με αυστηρή εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών). Οι πρώτες σημαντικές καταβολές έγιναν το 2001 και ανήλθαν για το έτος αυτό σε περίπου 200 εκατομμύρια ευρώ, καθώς τα πρώτα έργα ISPA εγκρίθηκαν όχι πολύ πριν το τέλος του 2000. Οι πληρωμές επιταχύνθηκαν το 2002 με την εκταμίευση σχεδόν 390 εκατομμυρίων ευρώ. Προς το παρόν, οι διαδικασίες για τη διαχείριση των μέτρων που χρηματοδοτούνται από το ISPA και το PHARE προβλέπουν εκ των προτέρων έλεγχο, δηλαδή οι αποφάσεις που αφορούν τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και την ανάθεση των συμβάσεων λαμβάνονται από την αναθέτουσα αρχή και παραπέμπονται προς επικύρωση στην αντιπροσωπεία της ΕΚ στη δικαιούχο χώρα.

Αντίθετα με το PHARE και το ISPA, που αξιοποιούν στο μέγιστο βαθμό τις υπάρχουσες συμφωνίες και τις δομές που υφίστανται ήδη στο πλαίσιο του συστήματος αποκεντρωμένης εφαρμογής (DIS) PHARE, το SAPARD υλοποιείται εξαρχής σε τελείως αποκεντρωμένη βάση, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται όλοι οι απαιτούμενοι όροι όπως ορίζονται στην ενότητα 4.

Αυτή η ανάθεση της διαχειριστικής ευθύνης προϋποθέτει την εισαγωγή από κάθε υποψήφια χώρα των σχετικών συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου τα οποία εγκρίνονται σε εθνικό επίπεδο από τον εθνικό διατάκτη. Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, οι υπηρεσίες της Επιτροπής προχωρούν σε έλεγχο συμμόρφωσης προτού η Επιτροπή λάβει απόφαση για ανάθεση της οικονομικής διαχείρισης. Ο κανονισμός 2222/2000 της Επιτροπής[9] όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό 2252/2001 της Επιτροπής[10] ορίζει λεπτομερώς τους χρηματοδοτικούς κανόνες για αυτή την ανάθεση διαχείρισης. Οι χώρες έχουν δεσμευθεί στο σύνολό τους για την εισαγωγή των απαιτούμενων θεσμικών δομών διαχείρισης του SAPARD. Όλες οι υποψήφιες χώρες κατάφεραν να εξασφαλίσουν την απόφαση για την ανάθεση της διαχείρισης έως το τέλος του 2002. Ωστόσο, οι αποφάσεις αυτές δεν αφορούν όλο το εύρος των μέτρων που καλύπτονται από τα προγράμματα SAPARD και συνεχίζεται η προσπάθεια για την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

5.3. Αποκέντρωση της υλοποίησης δυνάμει του άρθρου 12 του κανονισμού περί συντονισμού

Το 2002 το PHARE και το ISPA συνέχισαν να υλοποιούνται μέσω του συστήματος αποκεντρωμένης εφαρμογής (DIS), που τέθηκε σε εφαρμογή για το PHARE το 1990 και αναθεωρήθηκε το 1998. Ωστόσο, το 2002 καταγράφηκε σημαντική πρόοδος στην κατεύθυνση της καθιέρωσης του Συστήματος Εκτεταμένης Διαχειριστικής Αποκέντρωσης της Εφαρμογής (EDIS) στις υπό ένταξη και τις υποψήφιες χώρες, με βάση τον κανονισμό περί συντονισμού. Ο εν λόγω κανονισμός παρέχει τη νομική βάση για παρέκκλιση από την απαίτηση της εκ των προτέρων έγκρισης για την επιλογή των σχεδίων, την προκήρυξη και τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων από τις υποψήφιες χώρες (άρθρο 12).

---

9 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2222/2000 της Επιτροπής, της 7ης Ιουνίου 2000, για τον καθορισμό των χρηματοδοτικών κανόνων για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 του Συμβουλίου για την κοινοτική στήριξη για τα προενταξιακά μέτρα που αφορούν τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη σε υποψήφιες χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης κατά την προενταξιακή περίοδο

10 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2252/2001 της Επιτροπής, της 20ής Νοεμβρίου 2001, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2222/2000 της Επιτροπής, της 7ης Ιουνίου 2000, για τον καθορισμό των χρηματοδοτικών κανόνων για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 του Συμβουλίου για την κοινοτική στήριξη για τα προενταξιακά μέτρα που αφορούν τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη σε υποψήφιες χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης κατά την προενταξιακή περίοδο.

Η πορεία προς την καθιέρωση του EDIS περιγράφεται στα έγγραφα με τίτλο «Προετοιμασία για το Σύστημα Εκτεταμένης Διαχειριστικής Αποκέντρωσης της Εφαρμογής (EDIS) των προγραμμάτων PHARE και ISPA» που κοινοποιήθηκε στις υπό ένταξη χώρες τον Δεκέμβριο του 2000 και ο «Χάρτης πορείας του EDIS για τα προγράμματα PHARE και ISPA» που κοινοποιήθηκε στις υπό ένταξη χώρες τον Οκτώβριο του 2001. Ο χάρτης πορείας ορίζει τα διαδικαστικά στάδια που οδηγούν σε μια απόφαση για το EDIS. Τα στάδια I, II και III αποτελούν ευθύνη των υποψήφιων χωρών και περιλαμβάνουν την αξιολόγηση ελλείψεων, την κάλυψη ελλείψεων και την αξιολόγηση πιστότητας. Το τέταρτο στάδιο είναι η προετοιμασία για την απόφαση και αποτελεί ευθύνη της Επιτροπής. Σε μια συνάντηση στις Βρυξέλλες με τους συντονιστές εθνικής βοήθειας όλων των υπό ένταξη και υποψήφιων χωρών, η Επιτροπή τόνισε την ανάγκη μετάβασης στο EDIS για το πρόγραμμα PHARE πριν από την προσχώρηση. Για τις υπό ένταξη χώρες η προθεσμία λήγει την 1η Μαΐου 2004 ενώ για τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία η Επιτροπή ενθαρρύνει θερμά την καθιέρωση του EDIS έως το τέλος του 2004.

Στη διάρκεια του 2002 οι υπό ένταξη και οι υποψήφιες χώρες ξεκίνησαν τη διαδικασία αξιολόγησης ελλείψεων, που σε ορισμένες χώρες ολοκληρώθηκε.

Για το PHARE η Επιτροπή σύστησε επίσης ομάδες εργασίας υψηλού επιπέδου για το EDIS σε όλες τις χώρες που μετέχουν στο PHARE με σκοπό την επίβλεψη και καθοδήγηση της προόδου του EDIS για το πρόγραμμα PHARE. Το 2002 ένα πολυεθνικό πρόγραμμα ύψους 5,9 εκατομμυρίων ευρώ διατέθηκε βάσει των αναγκών προκειμένου να βοηθήσει τις υποψήφιες χώρες στις προετοιμασίες τους για το EDIS.

Για το ISPA, όλες οι χώρες πλην μίας ολοκλήρωσαν το πρώτο στάδιο της αξιολόγησης ελλείψεων το 2002. Μία χώρα υπέβαλε ήδη αίτηση για παραίτηση από τον εκ των προτέρων έλεγχο, επιβεβαιώνοντας ότι πληρούνται τα ελάχιστα κριτήρια και όροι που έχουν τεθεί για την έγκριση του EDIS.

Νέοι έλεγχοι συστημάτων που διενεργήθηκαν από την Επιτροπή το 2002 για την αξιολόγηση των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου στις υποψήφιες χώρες δείχνουν ότι στο θέμα αυτό σημειώθηκε σημαντική πρόοδος προς τον στόχο της ικανοποίησης των απαιτήσεων του κανονισμού ISPA.

6. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

6.1. PHARE

Παρακολούθηση

Το σύστημα παρακολούθησης και ενδιάμεσης αξιολόγησης PHARE ακολουθεί μια συμμετοχική προσέγγιση όσον αφορά την παροχή τακτικής, αξιόπιστης αξιολόγησης της εφαρμογής όλων των συνεχιζόμενων μέτρων στα μέρη που συμμετέχουν στη διαχείριση του προγράμματος.

– Εκθέσεις παρακολούθησης καταρτίζονται από τους εκτελεστικούς οργανισμούς

– εκθέσεις ενδιάμεσης αξιολόγησης παρουσιάζουν την ανεξάρτητη άποψη εξωτερικών αξιολογητών.

– Οι υποεπιτροπές τομεακής παρακολούθησης (ΥΤΠ) και η κοινή επιτροπή παρακολούθησης (ΚΕΠ) για κάθε υποψήφια χώρα συζητούν και αποφασίζουν τις διορθωτικές δράσεις για τη βελτίωση της υλοποίησης του προγράμματος με ΄βάση τις ανωτέρω εκθέσεις.

Η ΚΕΠ συνεδριάζει σε ετήσια βάση και ενδέχεται να προτείνει διορθωτικές δράσεις για τη βελτίωση της διαχείρισης του προγράμματος και του σχεδιασμού των μελλοντικών έργων και ενδέχεται επίσης να προχωρήσει σε ανακατανομή κεφαλαίων από δραστηριότητες που εμφανίζουν κακές επιδόσεις για κάθε ένα από τα προενταξιακά προγράμματα. Όσον αφορά στις ΥΤΠ, συνέρχονται κατ' αρχήν δύο φορές ετησίως και ασχολούνται με ειδικά τομεακά ζητήματα στην εκάστοτε υποψήφια χώρα ενώ ενδέχεται επίσης να διατυπώσουν συστάσεις για τις επόμενες εκθέσεις ενδιάμεσης αξιολόγησης.

Ενδιάμεση και εκ των υστέρων αξιολόγηση

Στη διάρκεια του 2002 εκδόθηκαν κάπου 125 τομεακές και θεματικές εκθέσεις ενδιάμεσης αξιολόγησης, οι οποίοι κάλυπταν όλους τους τομείς βοήθειας PHARE. Τα πορίσματα υποδεικνύουν ότι ο προγραμματισμός PHARE, συνολικά, παράγει έργα οι προτεραιότητες των οποίων συμβαδίζουν με εκείνες των εταιρικών σχέσεων για την προσχώρηση και λαμβάνουν υπόψη τις τακτικές εκθέσεις και τα σχέδια δράσης. Η άποψη των αξιολογητών είναι ότι η διαδικασία υλοποίησης του προγράμματος PHARE είναι μεν ιδιαίτερα επιτυχής αλλά μένει ακόμη να γίνουν πολλά προκειμένου να βελτιωθεί ο σχεδιασμός των έργων. Οι αξιολογητές διαπίστωσαν ουσιαστική βελτίωση στη διοικητική ικανότητα, εντόπισαν ωστόσο ότι κάποιες δυσκολίες στην οικονομική διαχείριση και στη διαχείριση του χρόνου, καθώς και τη δυσκολία της πρόσληψης και επανεκπαίδευσης ειδικών.

Το σύστημα ενδιάμεσης αξιολόγησης αναθεωρήθηκε το 2002 με στόχο τη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης των μέτρων PHARE. Η αναθεώρηση περιλάμβανε βελτιώσεις στη μεθοδολογία και στη μορφή και ένα ταχύτερο, περισσότερο διαφοροποιημένο σύστημα υποβολής εκθέσεων, με σαφέστερη στοχοθέτηση συγκεκριμένων ομάδων. Εισήχθη επίσης ένα ιδιαίτερα καινοτόμο πρότυπο παρακολούθησης. Το πρότυπο αυτό καθιστά δυνατή μια πιο φιλική προς το χρήστη συνοπτική και αναλυτική παρουσίαση των σχετικών πληροφοριών.

Μια ευρεία εκ των υστερών αξιολόγηση της στήριξης PHARE προς την «ομάδα Laeken» των προενταξιακών κρατών-εταίρων διενεργήθηκε το 2002/2003 και δημοσιεύεται αυτή τη στιγμή στην ιστοθέση της ΓΔ Διεύρυνσης.[11] Το αξιολογηθέν δείγμα ήταν η στήριξη PHARE που επρόκειτο να ολοκληρωθεί στα τέλη του 2001 και προέρχονταν από τα εθνικά προγράμματα της περιόδου 1997/98 της Βουλγαρία, της Εσθονίας, της Λετονίας, της Λιθουανίας, της Ουγγαρίας, της Πολωνίας, της Ρουμανίας, της Σλοβακικής Δημοκρατίας, της Σλοβενίας και της Τσεχικής Δημοκρατίας.

[11] http://europa.eu.int/comm/enlargement/phare_evaluation_reports_2.htm

Στις οργανωτικές πτυχές της διαδικασίας εκ των υστέρων αξιολόγησης περιλαμβάνονται:

– Ο τυπικός διορισμός ενός αξιολογητή χώρας από το συντονιστή εθνικής βοήθειας.

– Η έγκριση των όρων αναφοράς κάθε χώρας από τον εν λόγω αξιολογητή.

– Ο διορισμός τοπικών «εξωτερικών» αξιολογητών σε κάθε χώρα για την εκπόνηση εκθέσεων αξιολόγησης σε επίπεδο χώρας υπό την επίβλεψη του επιλεγέντος αναδόχου της αξιολόγησης.

6.2. ISPA

Όλα τα έργα ISPA διέπονται από τις διατάξεις του κανονισμού ISPA και της χρηματοδοτικής συμφωνίας για κάθε μέτρο ISPA όσον αφορά στην παρακολούθηση και αξιολόγησή τους. Η πρόοδος της υλοποίησης αξιολογείται συστηματικά και τακτικά από τις υπηρεσίες της Επιτροπής, ιδιαίτερα μέσω των επιτροπών παρακολούθησης, που οργανώνονται δύο φορές ετησίως από τις εθνικές αρχές.

Τα στατιστικά στοιχεία για την παρακολούθηση της υλικής και οικονομικής προόδου λειτουργούν ως χρήσιμοι δείκτες για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της εφαρμογής και, επίσης, για την εκτίμηση του ευρύτερου οικονομικού και κοινωνικού αντίκτυπου του ISPA. Ο εθνικός συντονιστής ISPA (ΕΣΙ) είναι υπεύθυνος για την οργάνωση των επιτροπών παρακολούθησης.

Στις κύριες αρμοδιότητες της Επιτροπής περιλαμβάνονται οι εξής:

– παρακολούθηση της συνολικής εφαρμογής των έργων ISPA στη χώρα·

– παρακολούθηση της εφαρμογής κάθε έργου ISPA στη δικαιούχο χώρα, με χρήση οικονομικών και υλικών δεικτών·

– εξέταση των εκθέσεων προόδου και έγκριση των ετήσιων εκθέσεων προόδου·

– εισήγηση (προς υποβολή στην Επιτροπή) τυχόν αναπροσαρμογών στα ποσά και στους όρους οι οποίες ενδέχεται να απαιτούνται με βάση τα αποτελέσματα της παρακολούθησης·

– απόφαση, με τη συμφωνία της Επιτροπής, για παραχώρηση πρόσθετων αρμοδιοτήτων στην Επιτροπή.

Το 2002 οργανώθηκαν δύο γύροι επιτροπών παρακολούθησης σε όλες τις υποψήφιες χώρες. Τα συνοπτικά πρακτικά από τις συνεδριάσεις αυτές κοινοποιούνται στην επιτροπή διαχείρισης του ISPA.

Οι απαιτήσεις για την εκ των υστέρων αξιολόγηση ορίζονται στο κεφάλαιο XIII του παραρτήματος στο χρηματοδοτικό μνημόνιο, το οποίο συνάπτεται για κάθε έργο μεταξύ της Επιτροπής και του δικαιούχου κράτους ISPA. Το κεφάλαιο αυτό ορίζει ότι μετά την ολοκλήρωση ενός έργου, η Επιτροπή και οι δικαιούχες χώρες πρέπει να αξιολογούν τον τρόπο, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικής και αποδοτικής χρήσης των πόρων, με τον οποίο εκτελέστηκε. Η αξιολόγηση θα καλύπτει επίσης τον πραγματικό αντίκτυπο της υλοποίησής του προκειμένου να διαπιστωθεί αν έχουν επιτευχθεί οι αρχικοί στόχοι. Η αξιολόγηση αυτή θα εξετάζει, μεταξύ άλλων, τη συμβολή των μέτρων στην υλοποίηση των κοινοτικών πολιτικών για το περιβάλλον ή τη συμβολή τους στα διευρυμένα διευρωπαϊκά δίκτυα και τις κοινές πολιτικές μεταφορών. Θα εκτιμά επίσης τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των μέτρων.

Η εκ των υστέρων ανάλυση δεν πρέπει κανονικά να διενεργείται αμέσως μετά την ολοκλήρωση ενός επενδυτικού έργου καθώς απαιτείται μια αρκετά μεγάλη περίοδος προσαρμογής, δοκιμαστικής και κανονικής λειτουργίας πριν από τη διενέργεια μιας εκτεταμένης τεχνικής και οικονομικής εκ των υστέρων ανάλυσης. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ένα επαρκές διάστημα για την έναρξη μιας ολοκληρωμένης εκ των υστέρων ανάλυσης είναι μεταξύ δύο και τεσσάρων ετών μετά την προσωρινή υλική πιστοποίηση των έργων. Ως εκ τούτου – δεδομένου του αρχικού σταδίου της υλοποίησης ISPA – δεν έχει διενεργηθεί εκ των υστέρων αξιολόγηση.

6.3. SAPARD

Η υλοποίηση των προγραμμάτων SAPARD διέπεται από τις διατάξεις της πολυετούς χρηματοδοτικής συμφωνίας όσον αφορά στην παρακολούθηση και αξιολόγησή της. Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές συστήθηκε επιτροπή παρακολούθησης για κάθε πρόγραμμα SAPARD και κάθε μία από τις επιτροπές αυτές συνήλθε τουλάχιστον μία, και ενίοτε δύο φορές, στη διάρκεια του 2002. Ως πρώτη ενέργεια οι επιτροπές συζήτησαν και έλαβαν αποφάσεις για θέματα που ορίζονται στο άρθρο 7, τμήμα Β της πολυετούς χρηματοδοτικής συμφωνίας, όπως ο εσωτερικός κανονισμός, τα κριτήρια επιλογής και αξιολογικής κατάταξης, οι δείκτες παρακολούθησης, η προετοιμασία για την ενδιάμεση αξιολόγηση και οι τροποποιήσεις στα προγράμματά τους.

Εξάλλου, οι υπηρεσίες της Επιτροπής συνεργάστηκαν στενά με τις δικαιούχες χώρες για να προετοιμάσουν τα συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης. Πραγματοποιήθηκε σεμινάριο για την εκπαίδευση των χωρών σε τεχνικές παρακολούθησης που χρησιμοποιούνται στα κράτη μέλη και η Επιτροπή επεξεργάστηκε μια σειρά τεχνικών παρακολούθησης η χρήση των οποίων συστήθηκε στις δικαιούχες χώρες SAPARD. Σε αυτή τη βάση όλες οι χώρες καθιέρωσαν δικούς τους μηχανισμούς παρακολούθησης οι οποίοι συζητήθηκαν και εγκρίθηκαν από τις επιτροπές παρακολούθησης. Στους μηχανισμούς περιλαμβάνεται μια σειρά δεικτών παρακολούθησης που περιγράφονται στα προγράμματα και μια σειρά πινάκων παρακολούθησης που πρόκειται να συμπληρωθούν και να επικαιροποιηθούν για τις συνεδριάσεις της επιτροπής παρακολούθησης.

Κατά τον ίδιο τρόπο πραγματοποιήθηκαν δύο σεμινάρια με θέμα την αξιολόγηση του SAPARD, το καθένα με τη συμμετοχή εκπροσώπων από πέντε υποψήφιες χώρες. Στη συνέχεια, οι ειδικές λεπτομέρειες για την ενδιάμεση αξιολόγηση συζητήθηκαν σε ένα άλλο σεμινάριο (που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 17-18 Ιουνίου 2002) με θέμα τις «*πτυχές της διαχείρισης και της υλοποίησης των προγραμμάτων SAPARD*». Κατά τη διάρκεια αυτού του σεμιναρίου, δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στις οργανωτικές και μεθοδολογικές πτυχές της ενδιάμεσης αξιολόγησης. Το προσχέδιο των «*κατευθυντήριων γραμμών για την αξιολόγηση σε ενδιάμεσο στάδιο των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης που στηρίζει το SAPARD*» παρουσιάστηκε και συζητήθηκε με τις υποψήφιες χώρες στις οποίες υπενθυμίστηκε ότι υποχρεούνται να αποστείλουν την έκθεση αξιολόγησης στην Επιτροπή έως τις 31 Δεκεμβρίου 2003. Τον Αύγουστο του 2002, μετά την αναθεώρηση του κειμένου, η Επιτροπή απέστειλε τις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές στις υποψήφιες χώρες προκειμένου να γίνουν τα πρώτα βήματα για να δρομολογηθεί η διαδικασία της ενδιάμεσης αξιολόγησης και να παρασχεθούν κατευθυντήριες γραμμές για τις διαδικασίες. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές παρουσιάστηκαν επίσης (προς ενημέρωσή τους) σε όλα τα κράτη μέλη, στην επιτροπή STAR και είναι διαθέσιμες στην ιστοθέση της ΓΔ της Επιτροπής για τη διεύρυνση.[12]

7. ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ

7.1. Γενικά

Όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1266/1999 του Συμβουλίου, η Επιτροπή διασφαλίζει τον στενό συντονισμό μεταξύ των τριών προενταξιακών μέσων. Ο κανονισμός ορίζει με επιμέλεια το πεδίο στο οποίο παρέχει βοήθεια το κάθε μέσο, ελαχιστοποιώντας έτσι τις πιθανές επικαλύψεις μεταξύ των διαφόρων μέσων:

– Το PHARE ασχολείται με μέτρα προτεραιότητας που αφορούν την υιοθέτηση του *κοινοτικού κεκτημένου*, είτε με ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας είτε με τη στήριξη σχετικών επενδύσεων. Το μέσο αυτό περιλαμβάνει επίσης ένα στοιχείο για την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Στο πλαίσιο αυτό, παράλληλα με το ISPA, μπορεί επίσης να στηρίζει μέτρα στους τομείς του περιβάλλοντος και των μεταφορών εφόσον αποτελούν δευτερεύον αλλά ουσιαστικό στοιχείο ολοκληρωμένων προγραμμάτων για την περιφερειακή ανάπτυξη ή τη βιομηχανική ανασυγκρότηση·

– Το ISPA χρηματοδοτεί μεγάλα έργα υποδομής στους τομείς των μεταφορών και του περιβάλλοντος·

– Το SAPARD χρηματοδοτεί μέτρα για τη στήριξη της γεωργίας και της αγροτικής ανάπτυξης.

[12] http://europa.eu.int/comm/agriculture/external/enlarge/index_en.htm

Η επιτροπή διαχείρισης του PHARE διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στον γενικό συντονισμό, Σύμφωνα με το άρθρο 9 του συντονιστικού κανονισμού, η επιτροπή διαχείρισης επικουρεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον συντονισμό των πράξεων στο πλαίσιο των τριών μέσων και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενημερώνει την επιτροπή διαχείρισης σχετικά με τις ενδεικτικές χρηματοδοτήσεις που διατίθενται για κάθε χώρα και ανά προενταξιακό μέσο, σχετικά με τις ενέργειές της για τον συντονισμό με την ΕΤΕπ, με άλλα κοινοτικά μέσα και με τους ΔΧΟ. Οι πληροφορίες αυτές παρέχονται στην επιτροπή διαχείρισης στο γενικό έγγραφο σχετικά με την ενίσχυση για το 2002. Επιπλέον, η επιτροπή διαχείρισης ενημερώνεται για τις αποφάσεις με τις οποίες η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναθέτει στους εκτελεστικούς οργανισμούς στις υποψήφιες χώρες τη διαχείριση της ενίσχυσης σε αποκεντρωμένη βάση σύμφωνα με το άρθρο 12 του συντονιστικού κανονισμού.

Σε επίπεδο προγραμματισμού, οι εταιρικές σχέσεις για την προσχώρηση, από μία για τις 10 υποψήφιες χώρες, όπως εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Νοεμβρίου 2001, παραμένουν το γενικό πλαίσιο για τη χορήγηση βοήθειας στο πλαίσιο των τριών προενταξιακών μέσων. Συμπληρώνονται, στην περίπτωση του PHARE, από τα Εθνικά Αναπτυξιακά Σχέδια και, στην περίπτωση του ISPA, από τις εθνικές στρατηγικές για το περιβάλλον και τις μεταφορές. Τα έργα SAPARD επιλέγονται με βάση τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης για το 2000-2006, όπως εκπονήθηκαν με βάση τα σχέδια των υποψήφιων χωρών και εγκρίθηκαν για κάθε μία από τις χώρες αυτές από την Επιτροπή το 2000.

Με στόχο την αποφυγή ενδεχόμενων επικαλύψεων μεταξύ των δράσεων που χρηματοδοτούνται από το SAPARD ή το PHARE (ιδιαίτερα την οικονομική & κοινωνική συνοχή PHARE και τη διασυνοριακή συνεργασία PHARE), σχετικές διατάξεις περιλαμβάνονται στα σχετικά έγγραφα και συμφωνίες προγραμματισμού:

– Για το PHARE, κάθε απόφαση χρηματοδότησης και πρόταση χρηματοδότησης ορίζει, από το 2001, ότι ο συντονιστής εθνικής βοήθειας και ο εθνικός διατάκτης είναι από κοινού υπεύθυνοι για τον συντονισμό μεταξύ του PHARE (συμπεριλαμβανομένης της διασυνοριακής συνεργασίας PHARE), του ISPA και του SAPARD.

– Για το SAPARD, οι πολυετείς χρηματοδοτικές συμφωνίες που έχουν υπογραφεί και με τις 10 υποψήφιες χώρες ορίζουν, στο Τμήμα Γ, άρθρο 1, ότι η Επιτροπή και η υποψήφια χώρα διασφαλίζουν τον συντονισμό της βοήθειας μεταξύ του προγράμματος, του ISPA, του PHARE και της βοήθειας από την ΕΤΕπ και άλλα διεθνή χρηματοπιστωτικά μέσα· η χώρα εγγυάται κυρίως ότι, στις περιπτώσεις που ένα έργο SAPARD, λόγω της φύσης του, ενδέχεται επίσης να είναι επιλέξιμο πλήρως ή εν μέρει για βοήθεια στο πλαίσιο των ανωτέρω μέσων, θα αποφεύγεται κάθε κίνδυνος χρηματοδότησης μιας δαπάνης περισσότερες από μία φορές (κυρίως μέσω της ‘σφράγισης’ τιμολογίων).

7.2. Συντονισμός στο εσωτερικό της Επιτροπής

Το πρόγραμμα PHARE υπάγεται στη Γενική Διεύθυνση Διεύρυνσης, που επωμίζεται επίσης τον γενικό συντονισμό μεταξύ των τριών μέσων, με τη βοήθεια της επιτροπής διαχείρισης του PHARE. Το πρόγραμμα ISPA αποτελεί αρμοδιότητα της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Πολιτικής και το πρόγραμμα SAPARD ανήκει στην ευθύνη της Γενικής Διεύθυνσης Γεωργίας.

Στην πράξη, ο προγραμματισμός συντονίζεται μέσω εκτεταμένων διυπηρεσιακών διαβουλεύσεων. Επίσης, συστήθηκε επιτροπή συντονισμού σε επίπεδο διευθυντών για τα προενταξιακά μέσα στις εμπλεκόμενες υπηρεσίες της Επιτροπής (ΓΔ Γεωργίας, Περιφερειακής Πολιτικής, Διεύρυνσης, Προϋπολογισμού και Νομικής Υπηρεσίας). Η επιτροπή αυτή αποδίδει ιδιαίτερη προσοχή στην προετοιμασία της εκτεταμένης αποκέντρωσης (EDIS) του PHARE και του ISPA. Η ημερήσια διάταξη για τις συνεδριάσεις του 2002 περιλάμβανε θέματα όπως μια γενική καταγραφή της πορείας προς το EDIS και η διάταξη της συνθήκης προσχώρησης για τα προενταξιακά κεφάλαια.

Στην περίπτωση της παρακολούθησης έργου, ο συντονισμός λαμβάνει τη μορφή της κοινής επιτροπής παρακολούθησης (ΚΕΠ), την οποία επικουρούν, εφόσον είναι δυνατό, οι επιτροπές παρακολούθησης ISPA και οι σχετικές υποεπιτροπές PHARE.

Για την αποφυγή των επικαλύψεων, η Επιτροπή διευκρίνισε τη διεπαφή μεταξύ PHARE και SAPARD, λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις του κανονισμού περί συντονισμού. Αυτό ήταν απαραίτητο ιδιαίτερα για τις επενδύσεις στον κτηνιατρικό τομέα. Η οριοθέτηση είναι ότι το PHARE μπορεί να χρηματοδοτεί επενδύσεις εφόσον αφορούν δημόσια έργα που εκτελούνται από τις εθνικές αρχές ή από άλλες κρατικές αρχές στις οποίες οι εθνικές αρχές ανέθεσαν την αρμοδιότητα. Επιλέξιμες για το SAPARD είναι οι επενδύσεις που συνδέονται με ιδιωτικές δραστηριότητες (π.χ. εσωτερικά εργαστήρια για μονάδες μεταποίησης ή αναβάθμιση αγροτικού εξοπλισμού). Τα προγράμματα SAPARD μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν επενδύσεις με στόχο τη βελτίωση μικρών, τοπικών δομών για ελέγχους ποιότητας, κτηνιατρικούς και υγείας των φυτών, για την ποιότητα των τροφίμων και για την προστασία του καταναλωτή. Το PHARE θα συνεχίσει να στηρίζει τη θεσμική ανάπτυξη, κυρίως για τους οργανισμούς του SAPARD.

Όσον αφορά στο ISPA, πρέπει να σημειωθεί ότι για τα έργα του 2000, του πρώτου έτους λειτουργίας του εν λόγω μέσου, οι μελέτες σκοπιμότητας και οι προκαταρκτικές μελέτες χρηματοδοτήθηκαν από το PHARE του 1998 και 1999. Επίσης, η υλοποίηση του PHARE και του ISPA παρακολουθείται από τις αντιπροσωπείες στις υποψήφιες χώρες.

7.3. Συντονισμός με τις υποψήφιες χώρες

Σε επίπεδο χώρας και συμβαδίζοντας με τον στόχο της αποκέντρωσης, η Επιτροπή ενθαρρύνει θερμά τις υποψήφιες χώρες να ενισχύσουν τον συντονισμό μεταξύ των υπουργείων, ο οποίος αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επιτυχή μελλοντική διαχείριση των διαρθρωτικών ταμείων στις υποψήφιες χώρες και, βραχυπρόθεσμα, για τον προγραμματισμό και την υλοποίηση της οικονομικής & κοινωνικής συνοχής του PHARE. Σε αρκετές χώρες αυτός ο διυπουργικός συντονισμός χρειάζεται περαιτέρω βελτίωση.

Καθώς η αποκεντρωμένη διαχείριση προβλέπεται εξαρχής (για το SAPARD) ή πρόκειται να αυξηθεί σταδιακά μέσω της καθιέρωσης του EDIS (για τα PHARE και ISPA), η ευθύνη της υποψήφιας χώρας για τον σωστό συντονισμό των δράσεων που εισπράττουν προενταξιακή στήριξη και την αποφυγή των επικαλύψεων πρέπει να αυξηθεί αναλόγως. Αν ληφθεί υπόψη η αποκεντρωμένη φύση του SAPARD, μόνον οι ίδιες οι χώρες θα μπορούν να διασφαλίζουν πλήρη συμπληρωματικότητα σε επίπεδο έργου.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ζήτησε από τις χώρες να προχωρήσουν στη λήψη των απαιτούμενων μέτρων με στόχο τον αποτελεσματικό και αποδοτικό συντονισμό. Ο κατάλογος σημείων που υποβλήθηκε στις υποψήφιες χώρες και στις αντιπροσωπείες της Επιτροπής, ο οποίος παρέχει στις τελευταίες τη δυνατότητα να ελέγχουν αν ο ΕΟ είναι σε θέση να διαχειρίζεται ένα «πρόγραμμα» οικονομικής και κοινωνικής συνοχής του PHARE με υγιή και αποδοτικό τρόπο, αναφέρει ότι πρέπει να διενεργείται αξιολόγηση προκειμένου να διαπιστώνεται αν οι υπάρχοντες μηχανισμοί συντονισμού είναι επαρκείς και αν υφίστανται οι κατάλληλοι μηχανισμοί, ώστε να αποφεύγονται οι επικαλύψεις μεταξύ των άλλων κοινοτικών μέσων, συγκεκριμένα τη διασυνοριακή συνεργασία PHARE, το SAPARD και το ISPA.

7.4. Συντονισμός με την ΕΠΕπ και τους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς

Η προενταξιακή ενίσχυση μπορεί να διαδραματίσει πλήρως τον ρόλο της όταν κινητοποιεί κεφάλαια από τους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (ΔΧΟ). Ως εκ τούτου, η συνεργασία με την ΕΤΕπ και άλλους ΔΧΟ συνεχίστηκε το 2002 στο πλαίσιο του «μνημονίου συμφωνίας για τη συνεργασία στο πλαίσιο της προενταξιακής ενίσχυσης»[13].

Οι αριθμοί που διατίθενται για τα έτη 2000 έως 2002 δείχνουν ότι οι ετήσιες δράσεις των ΔΧΟ υπερβαίνουν τα 5 δισεκατομμύρια ευρώ σε δάνεια που υπογράφηκαν με τις 10 χώρες της διεύρυνσης. Πρόκειται για ένα σημαντικό ποσό που καταδεικνύει επίσης τη δύναμη μόχλευσης της κοινοτικής προενταξιακής βοήθειας που επίσης ενισχύθηκε μετά το 2000.

Η Επιτροπή διατηρεί καλή σχέση εργασίας με όλους τους ΔΧΟ. Σε επίπεδο προγραμμάτων, η Επιτροπή συνεργάζεται κυρίως με την ΕΤΕπ, την ΕΤΑΑ και, σε μικρότερο βαθμό με την Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης (CEB) και την Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW).

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής οργανώνουν περιοδικές συναντήσεις με αυτούς τους ΔΧΟ για τον συντονισμό θεμάτων που άπτονται του προγραμματισμού και της υλοποίησης, καθώς και διαδικαστικών θεμάτων. Ει δυνατόν, εξετάζεται το ενδεχόμενο κοινών αποστολών στις υποψήφιες χώρες, στοιχείο σημαντικό για τη διασφάλιση της συνεργασίας σε επίπεδο έργων προς όφελος των υποψήφιων κρατών.

Η Επιτροπή οργάνωσε με την ΕΤΑΑ τακτικές συναντήσεις ανταλλαγής πληροφοριών και συντονισμού, συνέχισε την εναρμόνιση των προσεγγίσεων με την εκτίμηση των έργων και επίσης προχώρησε σε διεξοδικές συζητήσεις μεθοδολογικών θεμάτων.

Οι αντιπροσωπείες της Επιτροπής διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στον συντονισμό των προενταξιακών μέσων με τους ΔΧΟ και τους διμερείς χορηγούς βοήθειας οργανώνοντας σε τακτική βάση επιτόπιες συναντήσεις χορηγών βοήθειας με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με προγραμματιζόμενα και υπό εξέλιξη έργα.

---

[13] Στις 2 Μαρτίου 1998, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέγραψε μνημόνιο συμφωνίας με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη (ΕΤΑΑ) και τη Διεθνή Τράπεζα, με στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας τους και τη διευκόλυνση της συγχρηματοδότησης στο πλαίσιο του προγράμματος PHARE. Τέσσερις νέοι εταίροι προσχώρησαν στη συμφωνία αυτή τον Οκτώβριο του 1998: ο σκανδιναβικός οργανισμός χρηματοδότησης περιβαλλοντικών έργων (NEFCO)· η Σκανδιναβική Τράπεζα Επενδύσεων (NIB), η Διεθνής Εταιρεία Χρηματοδοτήσεων (IFC) και η Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης (CEB). Το 2000 το μνημόνιο συμφωνία επεκτάθηκε για να καλύψει τα δύο άλλα προενταξιακά μέσα, το ISPA και το SAPARD. Παρόλο που δεν έχει συνυπογράψει το μνημόνιο, η ΕΤΕπ συνεργάζεται στενά με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξυπηρετώντας τους στόχους πολιτικής της ΕΕ και συνεργάζεται με τους άλλους ΔΧΟ στο πνεύμα του μνημονίου συμφωνίας.

Στο επίπεδο του κάθε προενταξιακού μέσου ξεχωριστά, η συνεργασία στη διάρκεια του 2002 μπορεί να συνοψιστεί ως εξής:

– Για το PHARE το βασικό μέσο συγχρηματοδότησης για το 2002 ήταν και πάλι η χρηματοδοτική διευκόλυνση ΜΜΕ (αναλήψεις υποχρεώσεων το 2002: 50 εκατομμύρια ευρώ), στο πλαίσιο της οποίας η Επιτροπή συνεργάζεται με την ΕΤΑΑ, την CEB και την KfW. Η διευκόλυνση αυτή συνίσταται στην παροχή χρηματοδότησης και σε μέτρα θεσμικής ικανότητας για τοπικές τράπεζες και ίδια κεφάλαια, με στόχο την επέκταση των δραστηριοτήτων τους σε ΜΜΕ στην περιοχή.

  Επίσης, η Επιτροπή συμφώνησε με την ΕΤΕπ, την ΕΤΑΑ και τη CEB/KfW για τη συγχρηματοδότηση της δημοτικής χρηματοδοτικής διευκόλυνσης (44 εκατομμύρια ευρώ), η οποία επικεντρώνεται στην παροχή χρηματοδότησης και σε μέτρα θεσμικής ικανότητας σε τοπικές τράπεζες, με στόχο την επέκταση των δανειοδοτικών δραστηριοτήτων τους στους τοπικούς δήμους.

  Η Επιτροπή οριστικοποίησε επίσης τις συζητήσεις με την ΕΤΕπ για μια δημοτικής διευκόλυνσης υποδομής (35 εκατομμύρια ευρώ) για τη χρηματοδότηση των τοπικών δήμων στις συνοριακές περιοχές, όπως περιγράφεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής για τις συνοριακές περιοχές.[14]

– Στον τομέα των μεταφορών και του περιβάλλοντος, το προενταξιακό μέσο ISPA είναι το κύριο χρηματοδοτικό μέσο για τη συγχρηματοδότηση μεγάλων έργων υποδομής που συνήθως τελούν υπό διεθνή συγχρηματοδότηση από τους ΔΧΟ. Έτσι, η ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής είναι ο βασικός εταίρος για συγχρηματοδότηση με τους ΔΧΟ.

  Τα αποτελέσματα της συνεργασίας μεταξύ του ISPA και των συμμετεχόντων ΔΧΟ, κυρίως της ΕΤΕπ και της ΕΤΑΑ, χαρακτηρίζονται πολύ θετικά. Σε επίπεδο έργων, η ανταλλαγή πληροφοριών πραγματοποιήθηκε σε ένα πολύ αρχικό στάδιο στη διαδικασία προσδιορισμού του έργου με στόχο τον εντοπισμό πιθανών προτάσεων για συγχρηματοδότηση. Η συνεργασία με την ΕΤΕπ και την ΕΤΑΑ είχε ως αποτέλεσμα την από κοινού συγχρηματοδότηση αρκετών έργων το 2002.

  Πραγματοποιήθηκαν αρκετές περιοδικές συναντήσεις συντονισμού για τον καθορισμό του πλαισίου εργασίας και την εισαγωγή λειτουργικών βελτιώσεων στη συμφωνία συνεργασίας (που υπογράφηκε στις 19 Ιανουαρίου 2000) ανάμεσα στην Επιτροπή και την ΕΤΕπ σε σχέση με την κοινοτική διαρθρωτική βοήθεια, συμπεριλαμβανομένου του ISPA, για την περίοδο 2000-2006. Κύριος στόχος ήταν η μεγιστοποίηση της δύναμης μόχλευσης των μη επιστρεπτέων ενισχύσεων της ΕΚ και, ειδικότερα, η στοχοθέτηση των πόρων από τον προϋπολογισμό της ΕΚ σε έργα που απαιτούν μεγαλύτερη συμμετοχή σε μη επιστρεπτέες ενισχύσεις.

[14] COM(2001) 437 τελικό της 25ης Ιουλίου 2001.

Συζητήθηκε επίσης η συνεργασία μετά την προσχώρηση όταν οι υποψήφιες χώρες θα είναι επιλέξιμες για κεφάλαια συνοχής και διαρθρωτικά κεφάλαια. Η ΕΤΕπ καθώς και η ΕΤΑΑ συνέβαλαν στην επεξεργασία κατευθυντήριων γραμμών για επιτυχείς εταιρικές σχέσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα οι οποίες εκπονήθηκαν από τη ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής και δημοσιεύθηκαν στις αρχές του 2003.

– Για το SAPARD, με δεδομένη την πλήρη αποκέντρωσή του στις υποψήφιες χώρες, η συνεργασία με τους ΔΧΟ περιλαμβάνει κυρίως γενικές διαβουλεύσεις και ανταλλαγή πληροφοριών. Αυτό γίνεται τόσο στην έδρα των Βρυξελλών όσο και στις ίδιες τις υποψήφιες χώρες στο πλαίσιο των επιτροπών παρακολούθησης και με στόχο την εμβάθυνση αυτής της συνεργασίας. Η Επιτροπή άρχισε επίσης συζητήσεις με την ΕΤΑΑ το 2002 με θέμα τη διασφάλιση καλύτερης πρόσβασης για τους δικαιούχους του προγράμματος SAPARD (και ιδιαίτερα τους αγρότες) σε τραπεζικές πιστώσεις.

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Οι πιστώσεις ανά χώρα για τα PHARE, ISPA και SAPARD το 2002

	PHARE	**SAPARD**	**ISPA**	**ΣΥΝΟΛΟ**
	εκατ. €	**εκατ. €**	**εκατ. €**	**εκατ. €**
Βουλγαρία	**122,9**	**55,6**	**104,6**	**283,1**
Τσεχ. Δημοκρ.	**108,2**	**23,5**	**80,5**	**212,2**
Εσθονία	**33,4**	**12,9**	**30,4**	**76,7**
Ουγγαρία	**130,7**	**40,6**	**94,1**	**265,4**
Λεττονία	**36,3**	**23,3**	**46,5**	**106,1**
Λιθουανία	**147,6**	**31,8**	**61,2**	**240,6**
Πολωνία	**451,7**	**179,9**	**362,8**	**994,4**
Ρουμανία	**278,5**	**160,6**	**256,6**	**695,7**
Σλοβακία	**79,1**	**19,5**	**54,1**	**152,7**
Σλοβενία	**41,9**	**6,8**	**16,6**	**65,3**
Λοιπά[15]	**268.7**			
Σύνολο	**1699,0**	**[16]554,5**	**1107,4**	**3092,2**

[15] Οριζόντια, περιφερειακά και μέρος των προγραμμάτων πυρηνικής ασφάλειας.

[16] Σύνολο των αναλήψεων υποχρεώσεων μετά την ετήσια χρηματοδοτική συμφωνία του 2002, οι αριθμοί για κάθε δικαιούχο χώρα έχουν στρογγυλοποιηθεί.